דלמא רבי נתן היא דתניא [א]ר' נתן אומר [א]מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו מנין שמוציאין מזה ונותנין לזה ת"ל [1]ונתן לאשר אשם לו אלא לא אשכחן תנא דמחמיר תרי חומרי בכתובה אלא אי כרבי מאיר אי כר' נתן אמר רבא א"כ היינו דשמענא ליה לאביי דאמר זו אינה משנה ולא ידענא מאי היא: ההוא גברא דנפלה ליה יבמה במתא מחסיא בעא אחוה למיפסלה בגיטא מיניה אמר ליה מאי דעתיך אי משום נכסי אנא בנכסי פליגנא לך אמר ליה מסתפינא דעבדת לי כדעביד פומבדיתאה רמאה אמר ליה אי בעית פלוג לך מהשתא אמר מר בר רב אשי אע"ג דכי אתא רב דימי [ב]אמר רבי יוחנן האומר לחבירו לך ומשוך פרה זו ולא תהיה קנויה לך אלא לאחר שלשים יום לאחר ל' יום קנה ואפי' עומדת באגם התם בידו הכא לאו בידו והא כי אתא רבין א"ר יוחנן לא קני לא קשיא [ב]הא דא"ל קני מעכשיו הא דלא אמר ליה קני מעכשיו בעו מיניה מעולא יבם ואח"כ חילק מהו לא עשה ולא כלום חילק ואח"כ יבם מהו לא עשה ולא כלום מתקיף לה רב ששת השתא יבם ואח"כ חילק לא עשה ולא כלום חילק ואח"כ יבם מבעיא שני מעשים הוו כי אתא רבין אמר ר"ל בין יבם ואח"כ חילק בין חילק ואח"כ יבם לא עשה ולא כלום [ג]והלכתא לא עשה ולא כלום: וחכ"א פירות המחוברים לקרקע שלו: אמאי והא כל נכסיו אחראין וערבאין לכתובתה אמר ריש לקיש תני שלה: כנסה הרי היא כאשתו: למאי הלכתא [ג]אמר רבי יוסי בר' חנינא לומר [ד]שמגרשה בגט ומחזירה מגרשה בגט פשיטא מהו דתימא [2]ויבמה אמר רחמנא ועדיין יבומין הראשונים עליה לא תיסגי לה בגט אלא בחליצה קא משמע לן מחזירה פשיטא

מהו

דלמא. בהא נמי לא טעה דרבי נתן היא דמוציאין מזה ונותנין לזה: **לאשר אשם לו.** לאשר הקרן שלו ולא כתיב לאשר נושה בו: **אלא.** להכי אינה משנה וטעה התנא ששנאה דלא אשכחן תנא דאית ליה תרי חומרי בכתובה שהרי היא מדברי סופרים חדא דמטלטלי משתעבדי לה וחדא דגביא מבעל חובו של מת מדרבי נתן אלא חדא מהנך חומרי הוה ליה למיתני בה אי כרבי מאיר אי כר' נתן וכיון דתנא תרוייהו לא קבלה מרבו כן ומאליו שנאה מי שסידר הברייתא ולא סמכינן עלה במידי: **ולא ידענא מאי היא.** לא הייתי יודע טעם בדבר מאי אינה משנה: **פומבדיתאה רמאה.** שאחרי כן חזר בו. פומבדיתאי קרי להו רמאי כדאמרי' בעלמא (חולין דף קכז.) גרסאה נשקיך מני ככיך פומבדיתאה לוייך שני אושפיזיך [ובחזקת הבתים (ב"ב מו.) כמו כן תא ואחוי לך רמאי דפומבדיתא]: **פלוג מהשתא.** החזק בחלקך מעכשיו ואע"פ שאינה עכשיו קנויה לך עד שאכנוס או שאחלוק[ד] לכשאכנוס ואזכה בכולן זכה אתה בחלקך על פי שהחזקתיך מעכשיו: **קנה לאחר שלשים.** במשיכה זו: **ואפי' עומדת באגם.** שאינה ברשות הלוקח: **התם.** הוא דקונה לאחר שלשים משום דבידו היה להקנותה לו משעת משיכה הלכך מהניא משיכה לכשיתקיים התנאי שימלאו ל' יום: **הכא לאו בידו.** לחלוק לו מעכשיו ולהקנות לו אם ירצה הלכך כי אמר ליה נמי לכשאכנוס זכה מעכשיו לאו מידי הוא דקיימא לן כרב יוסף כדקבעינן הלכתא כוותיה לקמן בשמעתין. ואפילו אית לן יבם ואחר כך חילק מה שעשה עשוי השתא מיהת לאו בידו: **והא כי אתא כו'.** גבי משיכת פרה קאי ופריך דר' יוחנן אדרבי יוחנן: **קני מעכשיו.** לאחר שלשים כשיגיעו תהא קנויה לך מעכשיו: **שני מעשים הוו.** ומי ששאל זו לא שאל זו ולא שמע האחרון את הראשונה שלא נשאלו יחד בבית המדרש לגירסא בעלמא אלא ע"פ מעשים שאירעו נשאלו: **והא קתני כל נכסיו של מת אחראין לכתובתה.** והמחובר לקרקע כקרקע ולא דמו למחוברין דנכסי מלוג דהתם פירא תקינו ליה רבנן היכא דאיכא קרן קיים והני נמי פירי נינהו דגמרי ברשותיה אבל הכא קרנא ופירא דידיה הוא ושיעבודא הוא דאית לה עלייהו ומאי דאישתעבד לה מחייס דבעל לא אמרינן פירא הוא לאפקועי שיעבודא: **תני שלה.** ולא פליגי רבנן עליה אלא אתלושין ואכספים ולמימר דלא משעבדי מטלטלי לכתובת': **שמגרש' בגט ומחזירה.** תרי מילי אשמעינן מגרשה בגט ואינה צריכה חליצה ואשמעינן שאם רצה להחזירה מחזירה כשאר אשה: **עדיין יבומין הראשונים עליה.** אע"פ שלקחה דהכי כתיב ולקחה ויבמה: **קמ"ל.** דנעשית כאשתו ומלאשה[ה] דרשינן ליה לקמן [ע"ב] והאי ויבמה דרשינן לבעל כרחה ביבמות (דף ח:):

נעשית

לא אשכחן תנא דמחמיר תרי חומרי בכתובה. ואם תאמר והא דתנן בהכותב (לקמן דף פד. ושם) מי שמת והניח אשה ובעל חוב ויורשין והיה לו פקדון או מלוה ביד אחרים ר' טרפון אומר ינתנו לכושל שבהם ומפרש בגמרא לכתובת אשה משום חינא ולמאן דאמר נמי לכושל שבראיה אם היתה כתובת אשה כושל היה מודה או אם לא היה בעל חוב כלל היו נותנין לאשה ואי הוה מפרשינן דהתם לא מן הדין אלא מלוה ליתן לכושל שבהם הוה ניחא ואפי' אי דינא הכי יש לומר דשאני התם דאין היורשין מוחזקין מן הפקדון והמלוה לכך אין צריך לדרבי נתן תדע דלא חשיבי מוחזקין דהא אי הוו חשיבי מוחזקין לא הוו מטלטלי דידהו משתעבדי לכתובה או לב"ח אבל הכא הרי היבם מוחזק מאותה מלוה שהרי הוא החייב ואפי' היו אחרים חייבין הוה חשיב יבם מוחזק דבמקום אחיו קאי לכך צריך דר' נתן:

פומבדיתאה רמאה. ואם תאמר ומה רמאות עשה הא אמר רב יוסף לא הוי זביניה זבינא ועוד דמה תיקן בכך דאמר איפלוג מהשתא ואומר רבינו יצחק דלעיל חזר בו הפומבדיתאה ולא רצה ליתן אחר שיבם והא דקאמר רב יוסף כו' לא משום שהיה צריך לאותו מעשה אלא לפי ששייך עליו אותו הדין: **התם בידו הכא לאו בידו.** פירש בקונטרס הלכך כי אמר ליה נמי לכשאכנוס זכה מעכשיו לאו מידי הוא דקיימא לן כרב יוסף דפסקינן לקמן הלכתא כוותיה ואפי' אית לן יבם ואח"כ חילק מה שעשה עשוי השתא מיהא לאו בידו הוא וקשה לרשב"א דמאי שנא מדאמר רב בפ"ק דבבא מציעא (דף טז:)[ו] שדה זו לכשאקחנה ממך קנויה לך מעכשיו קנה אע"ג דלאו בידו וי"ל דרב סבר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ולא קיימא לן הכי דפסקינן בפרק אף על פי (לעיל דף נט.) כרבי יוחנן הסנדלר: **הא דאמר מעכשיו והא דלא אמר מעכשיו.** לא דמי לאומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שלשים ולא בא אחר וקידשה בתוך שלשים יום דמקודשת אע"פ שנתאכלו המעות אע"פ שלא אמר מעכשיו כדאמרינן בפרק האומר בקידושין (דף נט.) דבכסף ודאי לא בעינן מעכשיו שאם לא תתקדש לו חייבת לשלם והוי כאילו הכסף בעין לאחר שלשים אבל הכא גבי משיכה אם לא אמר מעכשיו לא קנה לאחר שלשים יום דבשעת קנייה כבר פסקה המשיכה ורב נמי דאמר בפרק קמא דבבא מציעא (דף טז:) שדה זו לכשאקחנה ממך קנויה לך מעכשיו קנה היינו (מעכשיו) משום דסתם קניית שדה הויא בשטר ולכך צריך מעכשיו שמא יאבד השטר או יקרע ולא יהיה בעולם בשעת קנייה ואע"ג דרב מספקא ליה באומר מעכשיו ולאחר ל' אי תנאה הוי אי חזרה הוי במעכשיו לכשאקחנה קנה דהא דקאמר לכשאקחנה היינו משום דאינה שלו עתה ואינו יכול להקנותה אלא לכשיקחנה ועוד כיון דקאמר מעכשיו לבסוף ליכא לספוקי במידי ואם תאמר ור' יוחנן דהכא מאי קסבר אי חזרה הוי אמאי קנה דכיון דחזר בו הא בטל מעכשיו ואי תנאה הוי אמאי בעינן שתהא עומדת באגם דהכי משמע בהכותב (לקמן דף פו: ושם) דדוקא בעומדת באגם קנה דאפילו עומדת ברשות מקנה נמי דהא קנה מעכשיו כיון דתנאה הוי ולא חזר בו עד לאחר שלשים וי"ל דר' יוחנן לטעמיה דלית ליה תנאה הוי ולא חזרה הוי אלא מעכשיו מתחיל הקנין ואינו נגמר עד לאחר שלשים וכן אית ליה בהאומר בקידושין (דף ס.) ולהכי צריך שתהא בסוף שלשים באגם שהוא מקום הראוי למשיכה ובהאשה רבה (יבמות צג. ד"ה קנויה) הארכתי:[ז] **והתלושין כל הקודם זכה.** ואם תאמר בשלמא קדם הוא זכה דקסבר דמטלטלין לא משתעבדי לכתובה כדפירש בקונטרס אלא קדמה איהי אמאי זכתה לר' עקיבא דאמר לקמן (דף פד.) דאין מרחמין בדין אלא ינתנו ליורשין ואית ליה דאפילו קדמה היא לא זכתה כדמוכח התם בגמרא וי"ל דהתם דלגבות אפילו קדמה איהי לא זכתה אבל הכא שאין לה אלא שיעבוד בעלמא לא חשו ולקמן הארכתי: **ויבמה אמר רחמנא.** וליכא למימר ואימא הכי נמי דאיצטריך ויבמה לכמה דברים:

מהו

מסורת הש"ס

א) לעיל יט. פסחים לא. גיטין לז. ב"ק מ: [קדושין טו.], ב) לקמן פו: ע"ש, ג) יבמות ח: יט: לט., ד) [שאלון רש"ש], ה) [דברים כה], ו) [וביבמות לג. ושם], ז) [שייך לעיל במשנה],

◆

תורה אור השלם

1. וְהִתְוַדּוּ אֶת חַטָּאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהֵשִׁיב אֶת אֲשָׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִישִׁתוֹ יֹסֵף עָלָיו וְנָתַן לַאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ: במדבר ה ז

2. כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אַחַד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ: דברים כה ה

◆

מוסף רש"י

ונתן לאשר אשם לו. לאשר הלוהו לו לא נאמר, אלא לאשר אשם לו, לאשר קרן שלו, בב"ק (קי.) אמרינן אשם זה קרן (פסחים לא. וכעי"ז לעיל יט.). **מלמד שמגרשה בגט.** לאחר שנשאה נעשית כאשתו ואם רצה לגרשה מגרשה בגט ואינה צריכה חליצה, **ומחזירה.** אם רצה להחזיר ולא אמרינן מלוה רמא רחמנא עליה ועבדה ומהשתא תיקום עליה באיסור אשת אח להכי כתיב ולקחה לו לאשה דכיון שלקחה נעשית כאשתו לכל דבר (יבמות ח: וכעי"ז שם יט: לט.).

◆

תוספות רי"ד

ההוא גברא דנפלה ליה יבמה במתא מחסיא בעי אחוה למיפסל' בגיטא מיניה א"ל מה דעתך משום נכסי בנכסים פליגנא לך אמר מסתפינא דלמא עבדית לי כפומבדיתא רמאה. פי' שחזר בו ובטל קנינו. א"ל אי בעית פלוג מהשתא אמר מר בר רב אשי אע"ג דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן האומר לחבירו משוך פרה זו ולא תקנה לך אלא לאחר ל' יום קנה לאחר ל' יום ואפילו עומדת באגם התם בידו והכא לאו בידו. פי' שעדיין לא ייבם ולא זכה בנכסים ואין לו כח בהן עכשיו כלום. ואת"ל שאם ייבם תחלה ואח"כ חלק זכה היכא דחלק תחלה קודם שייבם לא זכה והא כי אתא (ר"ד) [רבין] אר"י לא קנה לא קשיא הא דא"ל קני מעכשיו הא דלא א"ל קני מעכשיו: בעו מיניה מעולא ייבם ואח"כ חלק מהו א"ל לא עשה כלום. פי' שאין לו כח ליבם [למכור] בנכסי אחיו מפני שהן עומדים לגובינא ליבמה כדאמרן וכ"ש חלק ואח"כ ייבם כי אתא רבין אמר ר"ל בין ייבם ואח"כ [חלק] בין חלק ואח"כ ייבם

עין משפט נר מצוה

א מיי' פ"ב מהלכות מלוה הלכה ו טוש"ע ח"מ סימן פו סעיף א:

לד ב מיי' פ"ב מהל' מכירה הל' ט סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קלז סעיף ז:

לה ג מיי' פכ"ב מהל' אישות הל' יא סמג עשין יא טוש"ע אה"ע סי' קסח סעיף ג:

לו ד מיי' פ"א מהלכות יבום הלכה טו סמג עשין נא טוש"ע שם סי' קסח סעיף א:

◆

תוספות רי"ד (המשך)

לא עשה כלום: וחכ"א פירות המחוברים לקרקע שלו ואמאי והרי כל נכסיו אחראין לכתובתה פי' והמחוברים לקרקע כקרקע הן. תני שלה. ואי קשיא מ"ש הא מנ"מ דאמרו רבנן שהן שלו ולא קשיא לן והכא אמרי' תני שלה ומאי אלים טובא שיעבוד[א] דאין ליבמה על נכסי בעלה או כח לאשה בנכסים השתא נ"מ שהן קנויין קנין גמור לאשה אמרו חכמים פירות המחוברים לקרקע אע"פ שחנטו ברשות האשה כיון שנגמרו ברשות הבעל הן שלו נכסי היבמה שאין לה בהן אלא שיעבוד בעלמא וגופה הם של יבם לא כ"ש שיהיו הפירות המחוברים של יבם י"ל שאינו דומה אכילת פירות דהכא לאכילת פירות דהתם דהתם מאי דאכיל בעל פירי לא הוי מן דינא אלא בתקנת חכמים וכיון שנגמרו הפירות ברשותו תקנו לו שיאכל הכל גם העלוי שיש על המחובר ואין לנו להקשות על תקנת חכמים אבל אכילת פירות דהכא הוא מן דינא ולא משום תקנה דהא מדידיה קאכיל וכיון דמן דינא אמרי' ולא מן תקנתא אמאי בעי יבם למזכי בעלוי המחובר שהוא משועבד לאשה ושפיר קאמר ר"מ להכי א"ל תני שלה. שאע"פ שהיה נותן [הדין] כר"מ החליטוה חכמים לה שכיון שלוקחת בהן [קרקע] והוא אוכל פירות אין הבעל נפסד כלום ואינו רוצה לדקדק כמה הן שוין בלא פירות: כנסה ה"ה וכו' למאי הלכתא אר"י ב"ח לומר שמגרשה בגט ומחזירה. מגרשה פשיטא מ"ד ויבמה אמר רחמנא עדיין יבומים הראשונים עליה ולא תסגי לה בגט אלא תבעי נמי חליצה קמ"ל: מחזירה פשיטא

א) אולי צ"ל שעבוד דיש ליבמה על נכסי בעלה דיהא כח לאשה בנכסים יותר מנ"מ השתא נ"מ וכו'.